

This work is licenced under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
Ovaj rad dostupan je za upotrebu pod licencom Creative Commons Imenovanje 4.0. međunarodna

IN MEMORIAM

Primljeno: 14. 3. 2024.

Prihvaćeno: 18. 3. 2024.

In memoriam profesoru emeritusu Damiru Kalogjeri

Dana 24. travnja 2023. u devedeset i prvoj godini života zauvijek nas je napustio anglist, kroatist i lingvist Damir Kalogjera, rođen 27. srpnja 1922. u Korčuli, omiljeni i mnogima najdraži profesor zagrebačkog Odsjeka za anglistiku. Otišao je mirno i samozatajno, ali njegov duh i energija ostaju trajni dio života i rada tisuća anglista i lingvista koje je obrazovao tijekom desetljeća rada na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Kao njegov student, diplomand, kasnije asistent i doktorand, imao sam čast i zadovoljstvo s profesorom Kalogjerom godinama surađivati te ga tako upoznati i kao stručnjaka i kao osobu. U tekstu koji slijedi htio bih podijeliti nekoliko misli o profesoru, čija me stručnost i osobnost, bez ikakvoga pretjerivanja, zauvijek odredila i kao anglista i kao čovjeka.

Jedna od glavnih osobina profesora Kalogjere jest to što je trajno zadržao smisao za praktičnost i da mu nikada ništa nije bilo teško. Ako je znao da nešto treba napraviti, nije se dao smesti raznim preprekama, pogotovo birokratske prirode. Kada sam se zaposlio kao znanstveni novak na Odsjeku za anglistiku, na znanstvenom projektu profesora Ivira, u uredu nas je odjednom bilo četvero, uz kolegicu Jelenu Parizosku, ali sa samo tri stola. Profesor je na Odsjeku dobio informaciju da se radi nabave novoga stola treba obratiti Tehničkoj službi Fakulteta, gdje su nam rekli da trenutno nije moguće nabaviti novi stol jer nije vrijeme javne nabave. Profesor je zahvalio nadležnima, a nakon toga mi je rekao: „U redu, idemo prošetati po Fakultetu da vidimo što se nudi.“ I stvarno, na nekom od fakultetskih hodnika naišli smo na stari stol koji je netko izbacio iz svojeg ureda kao nepotreban komad namještaja te smo ga sami odnijeli i unijeli u naš ured. Mogućnost da novi asistent sjedi u uredu bez vlastitog stola za profesora jednostavno nije bila opcija.

Znao je što je važno, a tako je pristupao i nastavi koju je držao. Kod njega sam slušao, kao i velik broj hrvatskih anglista, kolegije *Uvod u lingvistički studij*, *Sociolingvistika* i *Sintaksa: vrste riječi*. Profesor je svojim odabirom

materijala (iz nepreglednog univerzuma svjetskoga proučavanja engleskoga jezika), načinom na koji je oblikovao predavanja i jedinstvenim, nepovijljivim stilom izlaganja – redovito uz dozu finog intelektualnog humora – kod studenata izgrađivao prije svega veliko poštovanje prema području kojim se kolegij bavio. Zbog profesorovog znalačkog pristupa student je prirodno pomislio „ovo stvarno ima smisla, ovo je vrijedno znati i proučavati“, bez obzira radilo se o teorijskim pristupima jeziku, klasnom konfliktu u Engleskoj ili (neizvornim govornicima) neočekivanim nijansama upotreba glagolskih vremena. Poanta profesorove nastave nije bila samo da se prenese znanje u vidu skupa informacija i vještina koje se kasnije testiralo na ispitu, nego da se kod studenata razvije trajni interes i znatiželja u vezi sa sistematičnošću pojava na svim jezičnim razinama i u svim društvenim sferama jezične kompetencije i upotrebe, a zbog čega će studenti te domene kasnije i sami htjeti istraživati te se znati usavršavati u najrazličitijim i promjenjivim područjima tržišta na kojemu kao anglisti rade.

Zbog toga pred kraj studija nije bilo nikakve dvojbe kome ću se obratiti radi mentorstva na izradi diplomskoga rada, kasnije i radi mentoriranja doktorskoga rada. A da nisam jedini koji tako pozitivno i nezaboravno doživljava profesorov rad, pokazuju mi i baš svi nalasci s kolegama sa studija. Razgovor redovito krene u smjeru pitanja kako je sada na Odsjeku i tko još radi od nastavnika „iz našeg vremena“. Spominju se mnogi profesori i nastavnici, a kada se izgovori ime profesora Kalogjere, razgovor se potpuno preobrazi. Kolege i kolegice odjednom gotovo da ulaze u trans, lica im se ozare i počinju nadahnuto govoriti o tome kako su im predavanja i rad s profesorom bili najbolja stručna iskustva tijekom cijeloga studija. Iako su i Odsjek i Fakultet oduvijek imali brojne vrsne predavače, rijetki su oni čije ime izaziva takvu reakciju kod njihovih bivših studenata i na koje uspomena ne blijede ni nakon protoka dugog niza godina.

Upravo je profesor za mnoge angliste bio glavni simbol njihovog studija, a to je moguće samo u slučaju rijetkih ljudi koji zrače posebnom energijom. Za profesora je bilo karakteristično to da u kontaktu s njim čovjek nije imao dojam da se radi o puno starijoj osobi s možda drugačijim, starinskim svjetonazorom s kojim se mlađa osoba ne bi mogla poistovjetiti. Baš suprotno – desetljeća života te znanstvenog i nastavnog rada na profesoru su ostavila samo pozitivan trag: golemu stručnost, intelektualnu otvorenost i vječnu iskrinu za stalnim spoznavanjem novoga, kao i za reinterpretacijom poznatih pojava. Sve je to pratila mladenačka i moderna energija te veseo, topao i nikad umoran pogled stručnjaka koji je uvijek spreman pomoći, a nikada ne želi druge opterećivati.

Profesora je krasila ljudska veličina i rijetka normalnost, pri čemu su se isticale iskrena skromnost i nenametljivost. S velikim zadovoljstvom i poštovanjem mogu reći da niti jednom nije od asistenata tražio nikakve usluge koje bi profesionalni akademski odnos znanstvenoga mentora i mladih novaka transformirale u odnos šefa i privatnih asistenata-tajnika, što na sveučilištima, nažalost, nije rijetkost. Budući da je htio eliminirati mogućnost takvih negativnih nuspojava tih nužno hijerarhiziranih pozicija, vrlo je nevoljko prihvaćao čak i ponude da mu donesemo kavu ili čaj po koje smo već ionako išli zbog sebe. Također, kad sam mu sugerirao da zajedno izradimo digitalne prezentacije za nastavu ili za njegova izlaganja na konferencijama, profesor je pristao tek nakon duljeg nagovaranja u kojemu sam mu objasnio da za moju generaciju to zaista nije nikakva gnjavaža ni dugotrajan proces.

Ne mogu dovoljno naglasiti da je profesor bio jedna od najugodnijih osoba koje sam imao prilike poznavati. U svim godinama naše suradnje nije bilo niti jednog trenutka nelagode, što je velika rijetkost koju s godinama čovjek nauči cijeniti. Premda smo u razgovoru do kraja ostali na *Vi*, u mom je životu taj *Vi* bio izraz puno veće bliskosti i s više pravoga poštovanja nego mnogi drugi *ti*.

Profesor je i nakon odlaska u mirovinu iznimno dugo nastavio raditi u nastavi na bolonjskom diplomskom i na doktorskom studiju, mentorirao je izradu diplomskih i doktorskih radova te sudjelovao u povjerenstvima za njihovu obranu, kao i u povjerenstvima za brojna izvješća za Sveučilište. Bio je uz svoj Odsjek i Fakultet koliko je god mogao i nikada nije odbio naše molbe za pomoć u radu i za savjet oko stalnih organizacijskih i sadržajnih promjena u studijima.

S profesorom sam se redovito viđao i nakon što je počeo rjeđe dolaziti na Fakultet. Nalasci i šetnje s njim bili su prilika da pretresemo tekuće vijesti i događanja, a redovito smo razgovarali i o novim idejama u lingvistici. Bio je znalac nevjerojatne širine s kojim se moglo razgovarati i od njega učiti ne samo o užoj struci, nego i o brojnim povijesnim i suvremenim društvenim fenomenima u Hrvatskoj te anglofonim i drugim zemljama. Profesor je do samoga kraja s nesmanjenim žarom pratio i čitao stručnu literaturu, papirne i elektroničke knjige i članke, a i meni je slao internetske poveznice te iz dnevnog i tjednog tiska često sačuvao teme za koje je mislio da će me zanimati. Pritom je nepogrešivo znao procijeniti moje interese. S obzirom na veliku energiju kojom je raspolagao, njegov odlazak bio je prenegao i neočekivan za njegove najbliže. Jedina utjeha koja nam sada ostaje jest sje-

ćanje na profesorov predivan život ispunjen stvarnim smislom i darivanjem sebe drugima.

Od profesora Kalogjere oprostili smo se još jednom 8. prosinca 2023. godine, komemoracijom na njegovom i našem Filozofskom fakultetu, u društvu kćeri Sandre i brojnih prijatelja, kolega i suradnika, kojima je i dalje teško vjerovati da nas je napustio čovjek koji je oduvijek sastavni i neizbri-siv dio profesionalnog i privatnog identiteta svih nas. U svoje osobno ime, sretan sam, ponosan i zauvijek zahvalan što, nakon poznavanja, suradnje i druženja s profesorom Kalogjerom, mogu reći da sam u jednom životu imao dva oca.

Profesore, na svemu Vam vječna hvala!

Andel Starčević
astarcevic@ffzg.unizg.hr
Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu